

збудником фузаріозу була у сорту 'Смуглянка' (5 %), а в сортах 'Світанок Миронівський', 'Горлиця миронівська', 'Ювіляр Миронівський' та 'Достаток ураження' зерна знаходилося в межах від 10 до 15%. Гриби роду *Alternaria* Nees. траплялись значно рідше, уражені зерна виявлені у 9-ти зразках в межах 2,6–21,5 %.

Погодні умови 2017 року були несприятливими для розвитку фузаріозу колосу. Частка грибів даного роду значно зменшилась (110 %), а грибів роду *Alternaria* помітно зросла (до 85 %). До 15 % інфікованості зерна збудниками грибів альтернаріозу мали сорти: 'Достаток', 'Ремеслівна', 'Мирхад'. За період 2016–2017 рр. найменш ураженим збудником фузаріозу було насіння сортів пшениці озимої 'Смуглянка', 'Гор-

лиця миронівська', 'Достаток', а альтернаріозом – насіння сортів 'Достаток' та 'Мирхад'.

З ураженого зерна виділено 9 видів збудників грибів роду *Fusarium*, найбільшого поширення набули види: *F.sporotrichiella*, *F.avenaceum*, *F.culmorum*, *F.graminearum* та *F.poaе*.

До складу епіфітної мікофлори також входили сапрофітні представники з родів *Penicillium*, *Cladosporium*, які заселили до 100% зерна.

Тому розвиток епіфітної мікрофлори на зерні пшениці озимої наражає на ризик недобору врожаю, погіршення його технологічних якостей, здешевлення отриманої продукції, псування зараженого зерна, навіть за короткочасного підвищення його вологості в умовах зберігання і транспортування.

УДК634.21:632 1/.4.001.42[632.92(477.7)]

Нагорна Л. В., кандидат с.-г. наук, завідувач агротехнологічного відділу

Мелітопольська дослідна станція садівництва імені М. Ф. Сидоренка Інституту садівництва НААН

E-mail: nagorna.l@ukr.net

БІОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ ПОШИРЕНOSTI ОСНОВНИХ ХВОРОБ АБРИКОСА В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Важливою ланкою у системі ефективного вирощування плодкових культур є захист від шкідників і хвороб. Але багатократне використання інсектицидів і фунгіцидів в інтенсивних садах ставить під великий сумнів не лише якість продукції, але і екологічну безпеку. Дуже цікавою є перспектива широкого застосування проти шкідливих організмів грибних, бактеріальних і вірусних препаратів фунгіцидної дії.

Мета нашої роботи полягала в уточненні біологічних особливостей збудників хвороб, а також теоретичному обґрунтуванні і практичному рішенні можливості біологічного контролю основних хвороб абрикоса шляхом введення в систему захисту біопрепаратів Гаупсин, Триходермін, Фітоцид та Фітоцид + Ліпосам (прилиплювач).

Дослідження проводилися у промислових насадженнях абрикоса НВД «Наукова» МДСС імені М.Ф. Сидоренка протягом 2013–2017 рр. на сортах абрикоса 'Мелітопольський ранній', 'Мелітопольський пізній'. Рік і схема посадки відповідно – 1999 і 7x7 м. Повторність дослідів 4-кратна.

У роки досліджень спостерігалось погіршення фітопатологічної ситуації в насадженнях абрикоса за рахунок значного поширення та-

ких хвороб як моніліоз (зб. *Moniliacinerea* Bonord = *Monilialaxa* (Her.) Sacc.), гномоніоз (*Gnomonia erythrostoma* (Fr.) Auersw.f. Armeniaca), кучерявість листків (*Taphrinadeformans* Tul.).

Результати польових дослідів показали, що при обприскуванні під час і після цвітіння насаджень абрикоса біофунгіцидами Гаупсин (*Pseudomonasaureofaciens*) 5,0 л/га, Триходермін (*Trichoderma lignorum*) 5,0 л/га, Фітоцид (*Bacillus subtilis*) 0,50,8 л/га з прилиплювачем та без нього розвиток моніліального опіку абрикоса не перевищував 0,95,8 %, плодової гнилі 3,012,0 %.

Найбільше ефективними проти гномоніозу виявилися препарати Фітоцид 0,8 л/га + Ліпосам 2,0 л/га. При їх застосуванні ураження листків не відмічено взагалі або воно складало 2,5–3,5%. Ефективність інших препаратів, у тому числі і еталонного препарату Хорус 75WG, в.г., 0,3 кг/га знаходилося в межах 1854 %.

Високу фунгіцидну дію (7298 %) всі досліджувані препарати забезпечили при захисті абрикоса від кучерявості листків.

Отже, всі вищезгадані біофунгіциди доцільно використовувати у системах захисту абрикоса під час і після цвітіння культури проти моніліозу, гномоніозу і кучерявості листків.